

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ A. K.**, bývajúcej vo V.V., **2/ S. K.**, bývajúceho vo V.V., obaja zastúpení JUDr. T. Z., advokátom so sídlom M., proti žalovaným **1/ T. Š.**, bývajúcej vo V.V., **2/ S. Š.**, bývajúceho vo V.V., obaja zastúpení Mgr. P. P., advokátom so sídlom v M., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9 C 213/2007, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. mája 2013 sp. zn. 7 Co 165/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Žiline z 15. mája 2013 sp. zn. 7 Co 165/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobcovia sa žalobou, ktorú následne upravili podaním zo dňa 12. augusta 2010 a 16. marca 2011 domáhali určenia, že žalobcovia 1/ a 2/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úz. V., a to novovzniknutej parcely č. X. – zastavané plochy o výmere X. m² odčlenenej z pôvodnej parcely č. KN X. geometrickým plánom č. X. zo dňa 15.12.2006, ktorý vyhotovil M. úradným overením Ing. D. O. zo dňa 4.1.2007 č. X., každý v podiele ½ - ice.

Okresný súd v Martine rozsudkom zo dňa 19. februára 2009 č.k. 9 C 213/2007-107 určil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. V., a to novovytvorenej parcely č. X. – zastavanej plochy vo výmere X. m², odčlenenej z pôvodnej parcely č. KN X. geometrickým plánom č. X. zo dňa 15.12.2006, ktorý

vyhotovil M. úradným overením Ing. D. O. zo dňa 4.1.2007 č. X. patrí táto nehnuteľnosť v podiele 1/4-iny. Žalovaných 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcom 1/ a 2/ trovy konania.

Krajský súd v Žiline uznesením zo dňa 10. marca 2010 sp. zn. 6 Co 335/2009 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že z obsahu žalobného návrhu bolo zrejmé, že žalobcovia 1/ a 2/ sa domáhali určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti. Súd prvého stupňa preto nemohol bez toho, aby účastníci konania navrhli zmenu petitu žalobného návrhu rozhodovať o tom, že sporná nehnuteľnosť patrí do podielového spoluvlastníctva.

Okresný súd v Martine rozsudkom (v poradí druhým) zo dňa 15. marca 2012 č. k. 9 C 213/2007-365 určil, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. V., a to novovzniknutej parcely č. X. – zastavanej plochy vo výmere X. m², odčlenenej z pôvodnej parcely č. KN X. geometrickým plánom č. X. zo dňa 15.12.2006, ktorý vyhotovil M. úradným overením Ing. D. O. zo dňa 4.1.2007 č. X., každý v podiele jednej polovice. O trovách konania rozhodol tak, že o týchto rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. Vychádzal zo zistenia, že žalobcovia sa dohodli s F. F. (právnym predchodca odporcov 1/ a 2/) na priebehu hranice medzi pozemkami v súlade s touto ústnou dohodou došlo aj k samotnej realizácii výstavby oplotenia. Obe zmluvné strany rešpektovali ústnu dohodu a nepokladali za potrebné, aby došlo k právnomu úkonu (zapísania do katastra nehnuteľností), vzhľadom na výmeru X. m². Nemali pochybností o tom, že im predmetná nehnuteľnosť patrí potom, ako vstúpili aj do reálneho užívania v mesiaci jún 1993, kedy bolo oplotenie vybudované. Žalobcovia dôvodne nadobudli presvedčenie, že predmetom ich vlastníctva sa stáva sporný pozemok a tento pozemok od roku 1993 po celú vydržaciú dobu bez prerušenia v držbe užívali ako svoje vlastníctvo. Predmetný pozemok tak nadobudli titulom vydržania, a to v súlade s vtedy platnou právnou úpravou zákona č. 509/1991 Zb. účinného od 1.1.1992.

Na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ Krajský súd v Žiline rozsudkom zo dňa 15. mája 2013 sp. zn. 7 Co 165/2012 vyhláseného podľa § 156 ods. 3 O.s.p. bez nariadenia ústneho pojednávania zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh žalobcov 1/ a 2/ zamietol. O trovách konania podľa § 151 ods. 3 a § 224 ods. 4 O.s.p. nerozhodol. V odôvodnení rozsudku poukázal na to, že podľa tvrdenia žalobcov 1/ a 2/ spornú nehnuteľnosť im daroval

ústnu darovacou zmluvou právny predchodca žalovaných F. F. v júni roku 1993. V čase, kedy malo dôjsť k takejto ústnej darovacej zmluve, platili ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúceho sa prevodu nehnuteľností. V zákonom ustanovení § 46 ods. 1 sa výslovne uvádza, že zmluvy o prevodoch nehnuteľností musia mať písomnú formu a v zmysle § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Samotní žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu uviedli, že ústnu dohodu uzatvorenú s F. F. rešpektovali a nepovažovali za potrebné ju realizovať zápisom do katastra nehnuteľností, najmä s ohľadom na výmeru darovaného pozemku. Z tohto vyjadrenia dospel odvolací súd k záveru, že si žalobcovia boli vedomí spôsobu nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zápisom do katastra nehnuteľností. Odvolací súd vyslovil záver, že žalobcovia nemohli byť dobromyseľnými užívateľmi a že sa týmto spôsobom stali vlastníkmi spornej nehnuteľnosti. Nie je preto možné konštatovať dobromyseľnosť žalobcov ako splnenie jednej zo zákonných podmienok pre vydržanie vlastníckeho práva (4 Cdo 283/2009 zo dňa 28. októbra 2010, 5 Cdo 30/2010 zo dňa 1. marca 2011). Odvolací súd preto ďalej nepovažoval za potrebné sa vysporiadavať s odvolacími námietkami žalovaných týkajúcimi sa nesprávnych skutkových záverov súdu prvého stupňa v súvislosti s existenciou ústnej darovacej zmluvy. Konštatoval, že súd prvého stupňa nesprávne právne vec posúdil, a to pri aplikácii ustanovenia § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože k záveru, že žalobcovia boli oprávnení držiteľia spornej nehnuteľnosti dospel bez toho, že by sa zaoberal posúdením okolností, či títo mohli mať v čase uzatvárania ústnej darovacej zmluvy vedomosť o tom, vzhľadom na všetky okolnosti, že k prevodu nehnuteľnosti je potrebné písomná zmluva a k nadobudnutia vlastníctva vklad do katastra nehnuteľností. Nesprávne právne posúdenie veci malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia z dôvodu, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a z dôvodu, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe právne závery ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie. Z dôvodov zmeny jeho rozhodnutia však vyplýva, že posúdil skutkový stav veci. Z konania pred odvolacím súdom

nevyplýva, že by odvolací súd zopakoval, alebo doplnil dokazovanie. Ak sa odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa mal dokazovanie podľa § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu zopakovať, prípadne doplniť a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov. Navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaní sa k dovolaniu žalobcov nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom proti rozhodnutiu, v prípade ktorého prípustnosť dovolania vyplýva z § 238 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods.1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok je treba zrušiť.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním je možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolací súd je podľa § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný rozsahom podaného dovolania i uplatnenými dovolacími dôvodmi. Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov podľa § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Dovolacie dôvody, ktorými bolo dovolanie odôvodnené, dovolací súd pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu opravného prostriedku. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. O.s.p.).

V zmysle § 220 O.s.p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani pre jeho zrušenie (221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou,

ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (nedostatok právomoci súdu, spôsobilosť účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolatelia nenamietali, že by v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. a tieto vady nevyšli ani v dovolacom konaní najavo.

Žalobcovia v dovolaní namietali, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Žalobcovia ďalej namietali, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe právne závery ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie. Z dôvodov zmeny jeho rozhodnutia však vyplýva, že posúdil skutkový stav veci.

Inou vadou konania (na ktorú dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná) je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom treba zopakovať. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

V preskúmvanej veci dospel súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania k záveru, že žalobcovia nadobudli vlastnícke právo vydržaním na základe toho, že dôvodne nadobudli presvedčenie, že predmetom ich vlastníctva sa stal sporný pozemok, ktorý od roku 1993 po celú vydržaciú dobu bez prerušenia v držbe užívali ako svoje vlastníctvo. Žalobcovia pri vstupe do držby spornej nehnuteľnosti boli dobromyseľní, že im pozemok patrí.

Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel na základe vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa k odlišnému právnomu záveru, že žalobcovia si boli vedomí, že nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je možné len zápisom do katastra nehnuteľností. Poukázal na vyjadrenie žalobcov k odvolaniu žalovaných, kde uviedli, že dohodu uzatvorenú s F. F. rešpektovali a nepovažovali za potrebné ju realizovať zápisom do katastra nehnuteľností, najmä vzhľadom na výmeru darovaného pozemku. Ak teda medzi žalobcami a F. F. malo dôjsť k ústnej darovacej zmluve, nemohli byť z objektívneho hľadiska dobromyseľní v tom, že týmto spôsobom sa stali vlastníkmi spornej nehnuteľnosti.

Predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je nevyhnutné opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe

ktorého dospeje k skutkovému stavu odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Ak odvolací súd v prejednávanej veci tento zákonný postup nedodržel, potom pri hodnotení dôkazov zaťažil svoje rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo vadou a konal v rozpore s princípmi spravodlivého procesu chránenými Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súd prvého stupňa dokazovaním, ktoré bolo vykonané aj oboznámením sa s listinnými dôkazmi, aj výpoveďami svedkov dospel k záveru, že spornú parcelu žalobcovia nadobudli do svojho vlastníctva, keďže boli v držbe dobromyseľní. Odvolací súd bez toho, aby v odvolacom konaní sám podrobne vypočul účastníkov a svedkov a oboznámil sa s listinnými dôkazmi, a tým zabezpečil bezprostrednosť vykonania týchto dôkazov pred svojim rozhodnutím k skutočnostiam, ktoré hodnotil inak ako súd prvého stupňa, vychádzal len z dokazovania vykonaného pred súdom prvého stupňa, na základe ktorého dospel k záveru, že žalobcovia spornú nehnuteľnosť nenadobudli do svojho vlastníctva vydržaním, lebo neboli dobromyseľní.

Odvolací súd si tak nežadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo tzv. inej vade (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom takouto procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Dovolací súd z dôvodov uvedených vyššie zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.) bez toho, aby pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti námietky dovolateľov, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného aj dovolacieho konania (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. novembra 2013

JUDr. Ľubor Š e b o, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková